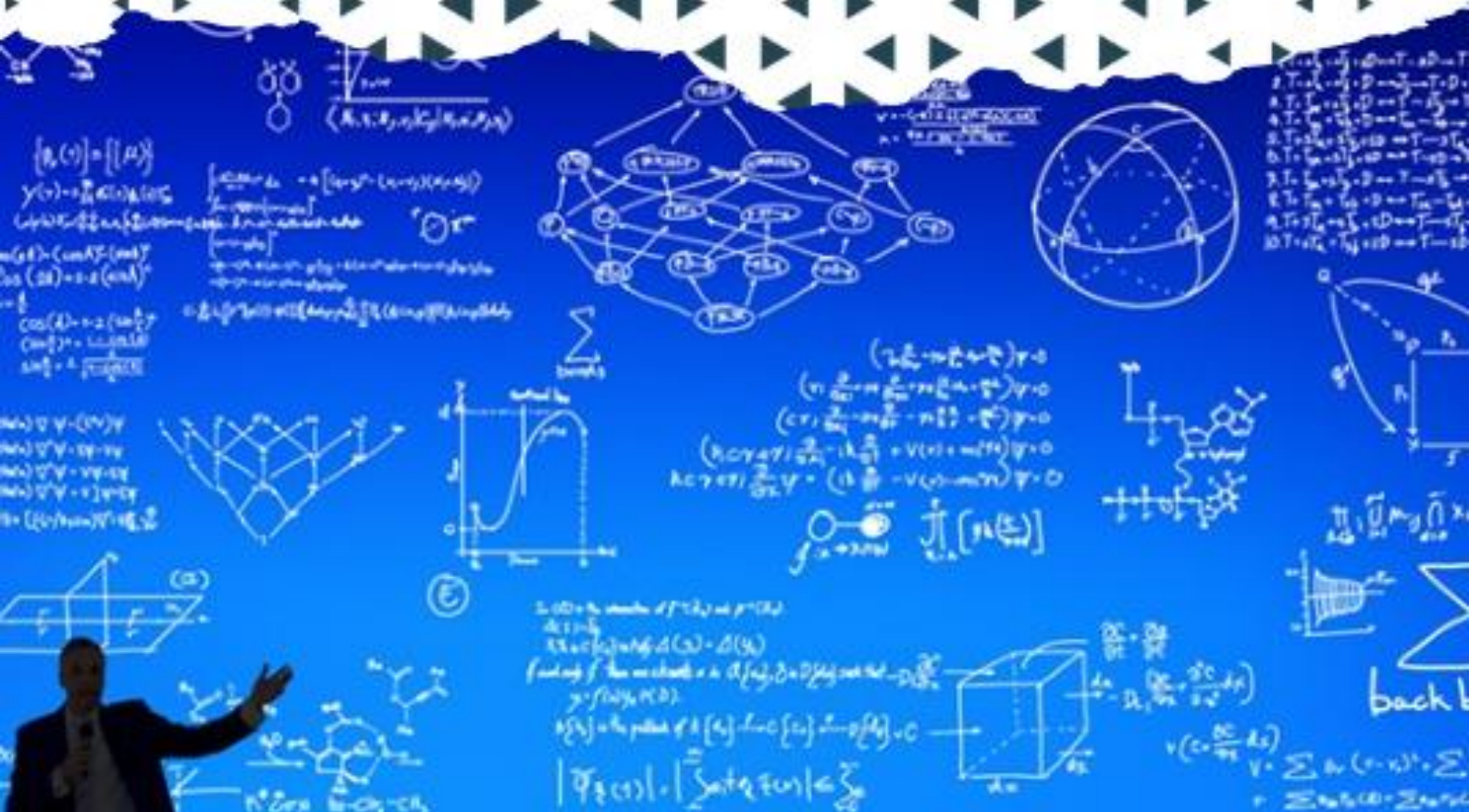

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar zenodo Open AIRE

+998335668868

<https://innoworld.net>

2026

«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLAR MARKAZI
«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2026-YIL № 4-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI

ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

Konstruktiv yondashuv asosida talabalarda metodik kompetentligini shakllantirish

Andijon davlat pedagogika instituti
maktabgacha ta`lim va maxsus pedagogika fakulteti
maktabgacha ta`lim yo`nalishi 102- guruh talabasi

Madiyarova Nigora Sharifjonovna

Ilmiy rahbari: Mukarramoy Khujabekova

Annotatsiya. Mazkur maqolada konstruktiv yondashuv asosida talabalarda metodik kompetentlikni shakllantirishning nazariy-metodologik asoslari keng yoritilgan. Konstruktiv ta`lim modelining mazmuni, uning asosiy tamoyillari va ta`lim jarayoniga tatbiq etish mexanizmlari tahlil qilinadi. Shuningdek, metodik kompetentlik tushunchasining tarkibiy komponentlari, ularni rivojlantirish bosqichlari hamda interfaol pedagogik texnologiyalar yordamida shakllantirish yo`llari ilmiy asosda bayon etiladi. Tadqiqot natijalariga ko`ra, konstruktiv yondashuv talabalarning mustaqil fikrlash, refleksiv tahlil qilish va amaliy faoliyatni samarali tashkil etish ko`nikmalarini rivojlantirishda muhim omil ekanligi asoslab berilgan.

Kalit so`zlar: konstruktiv yondashuv, metodik kompetentlik, pedagogik texnologiya, interfaol metodlar, refleksiya, mustaqil ta`lim, kasbiy rivojlanish, ta`lim samaradorligi

Аннотация. В данной статье широко рассматриваются теоретические и методологические основы формирования методической компетентности у учащихся на основе конструктивного подхода. Анализируется содержание конструктивной модели образования, её основные принципы и механизмы применения в образовательном процессе. Также научно описаны структурные компоненты концепции методической компетентности, этапы их развития и пути их формирования с использованием интерактивных педагогических технологий. По результатам исследования обосновывается, что конструктивный подход является важным фактором развития у учащихся навыков самостоятельного мышления, рефлексивного анализа и эффективной организации практической деятельности.

Ключевые слова: конструктивный подход, методическая компетентность, педагогическая технология, интерактивные методы, рефлексия, самостоятельное обучение, профессиональное развитие, эффективность обучения.

Abstract This article provides a broad overview of the theoretical and methodological foundations of the formation of methodological competence in students based on a constructive approach. The content of the constructive education model, its main principles and mechanisms for its application in the educational process are analyzed. The structural components of the concept of methodological competence, the stages of their development and the ways of their formation using interactive pedagogical technologies are also

scientifically described. According to the results of the study, it is substantiated that the constructive approach is an important factor in developing students' skills of independent thinking, reflexive analysis and effective organization of practical activities.

Keywords: constructive approach, methodological competence, pedagogical technology, interactive methods, reflection, independent learning, professional development, educational effectiveness

Kirish

Hozirgi davr ta'lim tizimi oldida turgan eng muhim vazifalardan biri – yuqori malakali, mustaqil fikrlay oladigan va o'z faoliyatini samarali tashkil eta oladigan mutaxassislarni tayyorlashdir. Bu esa an'anaviy bilim berishga asoslangan yondashuvlardan voz kechib, talabning shaxsiy faolligiga asoslangan zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etishni taqozo etadi.

Konstruktiv yondashuv ana shunday zamonaviy ta'lim konsepsiyalaridan biri bo'lib, u bilimni tayyor holda berish emas, balki uni talabning o'z faoliyati jarayonida shakllantirishga asoslanadi. Ushbu yondashuvga ko'ra, har bir talaba o'z bilimini avvalgi tajribalari va yangi axborotlar asosida "quradi". Bu esa bilimlarning chuqurroq va barqarorroq o'zlashtirilishiga olib keladi.

Metodik kompetentlik esa bo'lajak mutaxassisning kasbiy faoliyatida muhim o'rin tutib, u darsni loyihalash, o'quv jarayonini tashkil etish, samarali metod va vositalarni tanlash hamda natijalarni baholash kabi ko'nikmalarni o'z ichiga oladi. Shu bois, konstruktiv yondashuv asosida metodik kompetentlikni shakllantirish dolzarb ilmiy-amaliy muammo sifatida qaraladi.

Metodlar

Tadqiqotda kompleks yondashuv asosida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

- Nazariy tahlil metodi – konstruktiv yondashuv va metodik kompetentlik tushunchalarining ilmiy adabiyotlarda yoritilishini o'rganish va umumlashtirish;
- Tizimli yondashuv – metodik kompetentlikning tarkibiy qismlarini (bilim, ko'nikma, malaka, refleksiya) o'zaro bog'liqlikda tahlil qilish;
- Taqqoslash metodi – an'anaviy va konstruktiv ta'lim yondashuvlarining samaradorligini solishtirish;
- Pedagogik kuzatish – ta'lim jarayonida talabalarning faolligi, mustaqilligi va metodik ko'nikmalarining shakllanish darajasini aniqlash;
- Amaliy tajriba-sinov ishlari – interfaol metodlar (klaster, aqliy hujum, muammoli vaziyatlar) orqali metodik kompetentlikni rivojlantirish samaradorligini aniqlash.

Tadqiqot davomida talabalarining dars jarayonidagi ishtiroki, muammoli vaziyatlarni hal etish qobiliyati, o'z fikrini asoslab bera olish darajasi hamda refleksiv yondashuvi tahlil qilindi.

Asosiy qism (tahlil va muhokama)

Konstruktiv yondashuvning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

- bilimning faol ravishda qurilishi;
- talabaning o'quv jarayonidagi yetakchi roli;
- ijtimoiy hamkorlik va muloqot orqali o'rganish;
- refleksiya va o'z-o'zini baholash.

Mazkur tamoyillar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonida talaba passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylanadi. Bu esa uning metodik kompetentligini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Metodik kompetentlik quyidagi komponentlardan iborat:

1. Kognitiv komponent – nazariy bilimlar tizimi;
2. Amaliy komponent – metod va usullardan foydalanish ko'nikmalari;
3. Refleksiv komponent – o'z faoliyatini tahlil qilish va baholash;

4. Motivatsion komponent – kasbiy faoliyatga bo'lgan qiziqish va ehtiyoj. Konstruktiv yondashuv aynan ushbu komponentlarning uyg'un rivojlanishini ta'minlaydi. Masalan, muammoli vaziyatlarni yechish jarayonida talaba nafaqat bilim oladi, balki uni amaliyotda qo'llaydi, natijani tahlil qiladi va xulosa chiqaradi. Interfaol metodlar konstruktiv yondashuvni amalga oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Xususan:

- Aqliy hujum – ijodiy fikrlashni rivojlantiradi;
- Klaster – bilimlarni tizimlashtirishga yordam beradi;
- Rol o'ynash – amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi;
- Case-study – real muammolarni hal etish tajribasini beradi.

Xulosa

Konstruktiv yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarda metodik kompetentlikni shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligi aniqlandi. Ushbu yondashuv talabalarning mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, muammolarni hal etish va refleksiv tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Natijada, bo'lajak mutaxassislar nafaqat nazariy bilimlarga ega bo'ladi, balki ularni amaliyotda qo'llay oladigan, zamonaviy talablar asosida ishlay oladigan yuqori malakali kadrlar sifatida shakllanadi. Shu bois, ta'lim jarayoniga konstruktiv yondashuvni keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2010.
3. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent, 2004.
4. Dewey J. Experience and Education. – New York: Macmillan, 1938.
5. Vygotsky L.S. Mind in Society. – Cambridge: Harvard University Press, 1978.
6. Bruner J. The Process of Education. – Cambridge: Harvard University Press, 1960.
7. Piaget J. The Psychology of Intelligence. – London: Routledge, 1950.

